

ณิชา เกาะแก้ว 2552: วิเคราะห์การใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรม
ในบทวิทยุรายการ "รู้ รัก ภาษาไทย" ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)
สาขาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
รองศาสตราจารย์สิริวรรณ นันทจันทุล, ค.ม. 273 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาในบทวิทยุรายการ "รู้ รัก ภาษาไทย" และศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในบทวิทยุรายการ "รู้ รัก ภาษาไทย" โดยศึกษาการใช้ภาษาในด้านคำ สำนวน และภาพพจน์ และศึกษาภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในด้านภาพสะท้อนสังคม ค่านิยม ความเชื่อ และวัฒนธรรมและประเพณี

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากบทวิทยุรายการ "รู้ รัก ภาษาไทย" จากเว็บไซต์ของราชบัณฑิตยสถาน www.royin.go.th ตั้งแต่วันที่ 15 มกราคม 2550-15 มิถุนายน 2551 รวมระยะเวลาในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 17 เดือน มีบทวิทยุที่นำมาออกอากาศในช่วงเวลาดังกล่าวจำนวน 513 บท

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการใช้ภาษาในบทวิทยุรายการ "รู้ รัก ภาษาไทย" ทั้งสิ้น 3 ลักษณะ การใช้คำ ปรากฏคำประสมมากที่สุด รองลงมาคือ คำซ้อน คำผสม คำซ้ำ คำทับศัพท์ คำราชาศัพท์ คำภาษาต่างประเทศ คำศัพท์บัญญัติ คำภาษาปาก คำเสริม คำสุภาพ คำย่อ คำภาษาถิ่น คำศัพท์เฉพาะทางวิชาการ และคำโบราณ ตามลำดับ การใช้สำนวน ในด้านที่มาของสำนวน ปรากฏสำนวนเกี่ยวกับสัตว์มากที่สุด รองลงมาคือ สำนวนเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของมนุษย์ ศาสนาและประเพณี ชาดกและวรรณคดี อวัยวะ อาหาร ยานพาหนะทั้งทางบกและทางน้ำ การละเล่นและการแสดง ที่อยู่อาศัย พืช เครื่องนุ่งห่ม และอื่นๆ ในด้านการเปลี่ยนแปลงความหมายของสำนวน ปรากฏสำนวนที่ความหมายกว้างขึ้นจากความหมายเดิมมากที่สุด รองลงมาคือ สำนวนที่ความหมายเปลี่ยนแปลงเป็นความหมายอื่น และสำนวนที่ความหมายตรงข้ามกับความหมายเดิม ตามลำดับ การใช้ภาพพจน์ ปรากฏอุปมามากที่สุด รองลงมาคือ ปฏิพจน์ อาวัตพากย์ อุปลักษณะ การใช้คำตรงกันข้าม สัทพจน์ และอติพจน์ ตามลำดับ

ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมปรากฏทั้งสิ้น 4 ลักษณะ ภาพสะท้อนสังคม ปรากฏการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในสังคมในช่วงปี พ.ศ. 2550-2551 ภาพสะท้อนค่านิยม ปรากฏค่านิยมเรื่องวัตถุ ความประพฤติ และบุคลิก ภาพสะท้อนความเชื่อ ปรากฏเรื่องศาสนา โหราศาสตร์ ไสยศาสตร์ และโหราศาสตร์ และโหราศาสตร์ ภาพสะท้อนวัฒนธรรมและประเพณี ปรากฏเรื่องประเพณีไทย วิถีชีวิตแบบไทย และเอกลักษณ์ไทย